

SEJM
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
VII kadencja
Prezes Rady Ministrów
DSPA-140-225(4)/12

Warszawa, 9 kwietnia 2013 r.

Pani
Ewa Kopacz
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowna Pani Marszałek

Przekazuję przyjęte przez Radę Ministrów stanowisko wobec poselskiego projektu ustawy

- o zmianie ustawy - Kodeks karny oraz ustawy - Kodeks postępowania karnego (druk nr 998).

Jednocześnie informuję, że Rada Ministrów upoważniła Prezesa Rady Ministrów do reprezentowania Rządu w tej sprawie w toku prac parlamentarnych.

Z wyrazami szacunku

(-)Donald Tusk

Stanowisko Rządu
do poselskiego projektu ustawy o zmianie ustawy – Kodeks karny
oraz ustawy – Kodeks postępowania karnego
(druk sejmowy nr 998)

Celem poselskiego projektu ustawy o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz ustawy – Kodeks postępowania karnego jest:

1. unowocześnienie i racjonalizacja rozwiązań prawa karnego materialnego i procesowego w zakresie ścigania za przestępstwo zgwałcenia poprzez wprowadzenie w znacznym zakresie trybu ścigania z urzędu,

2. osiągnięcie większej niż w obowiązującym stanie prawnym ochrony ofiar przestępstwa przewidzianego w art. 198 k.k. poprzez wprowadzenie w stosunku do nich zasad analogicznych jak w wypadku czynów przewidzianych w art. 197 § 1 i 2 k.k.,

3. dostosowanie prawa polskiego do standardów ochrony małoletniej ofiary przestępstwa przeciwko wolności seksualnej, zawartych w aktach prawa unijnego i międzynarodowego.

Cele te są w projekcie realizowane poprzez zmiany legislacyjne dokonywane zarówno w prawie karnym materialnym (art. 197–199 Kodeksu karnego), jak w procedurze karnej (art. 147, art. 182, art. 185a, art. 185b, art. 185c, art. 186 i art. 192 Kodeksu postępowania karnego).

Uzasadnienie projektu szczegółowo odnosi się do projektowanych zmian, wskazując, że ich celem jest takie ukształtowanie trybu ścigania w sprawach dotyczących zgwałcenia, aby w większy sposób uwzględniał on stan psychiczny ofiary. Projekt wprowadza bezwarunkowy tryb ścigania z urzędu, jeżeli pokrzywdzony w czasie popełnienia przestępstwa na jego szkodę był małoletni, a także wtedy, gdy zgwałcenie jest zbrodnią. W odniesieniu do podstawowego typu zgwałcenia, ściganie również co do zasady nie będzie już uzależnione od złożenia wniosku. W wypadkach gdy pokrzywdzony jest pełnoletni, wystarczające będzie złożenie przez pokrzywdzonego zawiadomienia o przestępstwie. Tryb wnioskowy został jednak zachowany dla tych szczególnych sytuacji, kiedy zawiadomienie o przestępstwie

będzie pochodzić od osoby trzeciej. Dla prowadzenia postępowania karnego będzie wówczas wymagany wniosek pokrzywdzonego o ściganie.

Zachowanie trybu wnioskowego dla sytuacji, kiedy zawiadomienie o przestępstwie będzie pochodzić od osoby trzeciej, jak i dla poszkodowanego z art. 199 § 1 k.k., pozbawia w dalszym ciągu, ofiarę zgwałcenia pełnej ochrony przewidzianej w prawie karnym. Zaproponowane rozwiązanie nadal pozostawia m.in. przestępstwo zgwałcenia w kategorii spraw „prywatnych”, nie traktując ich jako poważne przestępstwo naruszające prawo jednostki do swobodnego dysponowania swoim życiem seksualnym. Zmiana trybu ścigania przestępstw określonych w art. 197, art. 198 oraz art. 199 § 1 k.k. na „urzędowy” przenosi także w świadomości społecznej rangę tego przestępstwa z kategorii czynów, na których ściganiu państwu nie zależy, do kategorii ciężkich przestępstw na życiu i zdrowiu, co ma ogromne znaczenie dla działań prewencyjnych. Zmiana trybu ścigania tych przestępstw wyeliminuje brak poczucia bezkarności sprawców.

Projektodawcy nie tylko utrzymali dotychczasową zasadę, że cofnięcie wniosku o ściganie przestępstwa zgwałcenia jest niemożliwe, ale dodatkowo rozszerzyli ją na wniosek składany w sprawie o czyn z art. 198 § 1 k.k. Ma to na celu zrównanie ochrony ofiary czynu z art. 198 § 1 k.k. z ochroną ofiary czynu z art. 197 k.k. Pozytywnie należy ocenić intencje tego rozwiązania, jakim jest chęć ochrony ofiar przed podwójną wiktyimizacją; jednakże ze względu na potencjalne skutki procesowe preferowane jest stosowanie rozwiązania prostszego polegającego na stosowaniu ogólnych zasad odmowy zeznań przewidziane w k.p.k. Takie rozwiązanie, poprawi wykrywalność i skazywalność sprawców zgwałceń, a tym samym poprawi poziom ochrony społeczeństwa.

Projekt wprowadza, w trakcie prowadzonego postępowania, także prawo odmowy składania zeznań oraz szczególny tryb przesłuchania, oparty na zasadzie, że pokrzywdzony, w miarę możliwości, powinien zostać przesłuchany tylko raz w toku postępowania karnego. Wprowadzenie szczególnego trybu przesłuchania powinno stanowić skuteczny środek ochrony ofiar przed wielokrotnym powracaniem w toku procesu do niezwykle szczegółowego i niezwykle obciążającego emocjonalnie pokrzywdzonego. Z aprobatą należy przyjąć również propozycję, zgodnie z którą biegły psycholog, biorący udział w przesłuchaniu, powinien być osobą tej samej płci co pokrzywdzony, jeżeli pokrzywdzony tego zażąda, a nie będzie to utrudniać postępowania.

Tworzenie odmiennych regulacji prawnych w zakresie prawa odmowy zeznań co do poszczególnych typów przestępstw jest nieuzasadnione w sytuacji, gdy możliwe jest stosowanie ogólnych rozwiązań przyjętych na gruncie Kodeksu postępowania karnego, tj. art. 182 k.p.k., który zapewnia m.in. pokrzywdzonym będącym osobą najbliższą dla oskarżonego do odmowy zeznań.

Projektowane zmiany w art. 185a i 185b k.p.k. i 185c powinny natomiast wyznaczyć w polskim prawie karnym nowy, wyższy standard ochrony małoletniego pokrzywdzonego, zgodny z aktualnymi standardami międzynarodowymi w tej dziedzinie.

Rada Ministrów rekomenduje, aby podczas prac w Parlamencie nowy tryb przesłuchania pokrzywdzonego przewidziany w art. 185c Kodeksu postępowania karnego objął także typy przestępstw uregulowane w art. 198 kk. i 199 k.k.

Biorąc powyższe pod uwagę, Rząd postuluje skierowanie poselskiego projektu ustawy o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz ustawy – Kodeks postępowania karnego do dalszych prac legislacyjnych.